

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

«31» серпня 2024 року

Розробники:

кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри галузевої соціології

Ольга БЕЗРУКОВА

Протокол № 15 від «29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІЗУАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

для студентів

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма соціологія
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 202_/202__
Семестр 3
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20_/20__ н.р. () «_» 20__ р.

на 20_/20__ н.р. () «_» 20__ р.

КИЇВ – 2024

1. Мета дисципліни має подвійний характер:

Навчальна дисципліна «Візуальні комунікації» має на меті з'ясування поля досліджень візуальної соціології як однієї з галузевих соціологій, характеристика основних напрямів досліджень, розширення знань щодо методології та розвиток навичок аналітичної інтерпретації комунікативної складової візуальних матеріалів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати історію соціологічної думки, зокрема теорій комунікацій
2. Вміти аналітично мислити
3. Володіти навичками роботи з сучасною комп'ютерною та цифровою технікою

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Візуальні комунікації» носить практичний характер, сприяє формуванню в професійній практиці соціологів вмінь і навичок роботи з візуальною інформацією та візуальними методами досліджень комунікацій. Передбачається набуття вмінь працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела, розвиток навичок візуального аналізу, здобуття знань про способи візуальних дослідницьких методик, про відмінності між соціологічним та філософським, культурологічним, антропологічним підходами використання візуального матеріалу в дослідженнях комунікацій.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основним завданням вивчення дисципліни є вивчення основних категорій візуальної соціології та теоретичних основ візуальної соціології, ознайомлення с основними принципами роботи фотографа та специфікою аналізу фотографічного матеріалу, з особливостями візуального дослідження соціальних комунікацій.

Що спрямовано на формування таких компетентностей як:

- СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси
 СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати теоретичні основи та основні поняття візуальної соціології; основні напрями досліджень сучасної візуальної соціології; відмінні риси теоретико-методологічних підходів до аналізу візуальної інформації, використовуваної в соціологічному дослідженні; основні підходи до візуалізації соціальної реальності та її елементів; можливості та обмеження соціологічного аналізу візуальної інформації	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	40
2	вміти коректно використовувати візуальні засоби для аналізу соціальних явищ; аналізувати теоретичні джерела, порівнювати різноманітні підходи до соціологічного аналізу візуальних репрезентацій соціальної реальності; самостійно формулювати тему	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	35

	емпіричного дослідження в рамках сфери досліджень візуальної соціології; проводити дослідження соціальних явищ і процесів на візуальному матеріалі, з метою визначення особливостей репрезентації соціальних феноменів в сучасному суспільстві; працювати з візуальною інформацією			
3	організувати та презентувати дослідницький проект	самостійна робота, практичні заняття	презентація, колоквиум	15
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)				
Програмні результати навчання (назва)	1	2	3	4
ПРН01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	+	+		
ПРН09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.			+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на лекційних та практичних заняттях: РН1, РН2, РН4 – 50 балів (32 мінімум);
2. виконання 3-х контрольних робіт: РН1, РН2, РН4 – 30 балів (16 мінімум): КР1 (8/4), КР2 (12/7), КР3 (10/5);
3. виконання та презентація результатів дослідницького завдання: РН3 – 20 балів (12 мінімум).

- підсумкове оцінювання: у формі заліку – як сумарний результат накопичених за семестр балів.

7.2 Організація оцінювання:

1. Активна робота на лекційних та практичних заняттях оцінюється за виконання завдань під час аудиторної роботи.
2. Контрольні роботи виконуються після вивчення тематичного блоку на найближчому за графіком навчання практичному занятті.
3. Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на останніх за графіком навчання практичних заняттях.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекцій	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Візуальна соціологія як соціологічна теорія та методологія				
1	Історія становлення та інституціоналізація візуальної соціології	4		4
2	Теоретико-методологічні основи та методи візуальної соціології	2	2	4
	Контрольна робота 1		2	8
2. Фотографія як предмет та метод соціологічних досліджень				
3	Соціальна історія фотографії. Теорії вивчення фотографії.	2		4
4	Методологія та методи аналізу фотографій	2	2	6
	Контрольна робота 2		2	8
3. Соціологічні дослідження кіно та відео				
5	Кіно як продукт візуальної культури	2		6
6	Кінематограф як предмет соціологічного вивчення	2	2	6
	Контрольна робота 3		2	8
4. Візуальний аналіз Інтернет комунікацій				
7	Сучасні візуальні комунікації	2		6
8	Дослідження візуального контенту соціальних мереж	2	2	4
	Дослідницьке завдання		4	20
	Всього:	18	18	84

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 18 год.

Практичні заняття – 18 год.

Самостійна робота – 84 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Барт Р. Camera lucida. Нотування фотографії / пер. з фр. О.Червоник. – Х.: МОКСОР, 2022. – С.20-29, 42-46.
2. Берджер Дж. Як ми бачимо. – Х.: IST Publishing, 2020. – С.11-38, 133-159.
3. Зонтаг С. Про фотографію [пер. з англ. П. Тарашук]. – К.: Основи, 2002. – 189 с.
4. Солдатова В. Візуальні методи в соціології: основні підходи до збору соціологічної інформації// Соціальні виміри суспільства. – Вип. 7(18). – К., 2015. – С. 562-575.

Додаткова:

1. Білз Ф. Сторітелінг у фотографії. Воркшоп: п'ять кроків до створення незабутніх світлин. – К.: ArtHuss, 2021. – С.11-15, 25-34, 46-49.
2. Зубавіна І.Б. Екранна культура: засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі). – К.: 2006. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?id=1793>

3. Михед О. Бачити, щоб бути побаченим: реаліті-шоу, реаліті-роман та революція онлайн. – К.: ArtHuss, 2016. – 334 с.
4. Петренко-Лисак А.О. Самофотографування (селфі) як соціокультурний феномен та явище девіації// Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – Випуск 8(19). – К., ІС НАНУ, 2016. – С. 402-415.
5. Радченко К., Сало Е. Фотографії розповідають. Images Tell Stories. – Одеса-Хельсінки, 2017. – 78 с.
6. Роде М. Скетчноутинг. Посібник із візуалізації ідей. – Х.: КСД, 2016. – 224 с.

Для поглибленого вивчення:

1. Дротенко В. Візуальне мислення як методологія освоєння художньої культури // InterConf. Червень 2021. – С. 260-265.
2. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі: монографія. — К., 2008. — 448 с.
3. Петренко-Лисак А.О. Фотопортрет як «місце пам'яті» людей і речей // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – Вип. 12. – 2018. – С. 133-144.
4. Петренко-Лисак А. Візуальний есей – «Іжа (до останнього дня)» // Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва. – Том 2. № 16. – 2023. – С. 54-73.
5. Філоненко Б. Візуальний есей «🚪 — двері» // istpublishing. – Режим доступу: https://istpublishing.org/post/boris-filonenko-vizualnij-esej-dveri?srsltid=AfmBOooRWYu4pqOJh5XF3v4RIRq_H88KtFLQIAdzCWXw1o7GkPWX7EJS
6. Barnes Susan B. An Introduction to Visual Communication From Cave Art to Second Life / 2nd edition. – New York, Bern, Berlin, Bruxelles, Frankfurt am Main, Oxford, Wien, 2017. – 288 p.